

CZU: 37.026.9:373.32

[https://doi.org/10.59295/sum9\(169\)2024_20](https://doi.org/10.59295/sum9(169)2024_20)

STIMULAREA CREATIVITĂȚII LA ȘCOLARII DE VÂRSTĂ MICĂ

Ramona-Elena ROTARU, Vladimir GUȚU,

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

În contextul învățământului modern, stimularea creativității este un aspect pedagogic foarte important în situațiile în care se impune o dezvoltare armonioasă a elevilor și a formării viitorului adult în societate. Abordările actuale din educație urmăresc dezvoltarea abilităților și formarea deprinderilor creative bazate pe o abordare integrată; aceste abordări pot fi studiate din perspectivă inter- și intra-disciplinară la nivelul curriculumului școlar din clasele primare. Creativitatea poate fi educabilă, iar stimularea acesteia la vârstă școlară mică este elementară. Prin folosirea unor metode adecvate de stimulare a creativității, nu numai în procesul educațional în diferite domenii, ci și în activitățile extracurriculare, putem oferi elevilor din clasele primare sprijinul necesar pentru dezvoltarea capacității acestora de a filtra informațiile pe care le primesc de la cadrele didactice. Abordarea stimulării creativității la școlarii de vârstă mică promovează schimbarea la nivel cognitiv printr-o trecere de la un singur plan la mai multe planuri, în același timp antrenând abilități, capacități creatoare, precum dialogul, rezolvarea problemelor, exprimarea ideilor și susținerea unui punct de vedere personal.

Cuvinte-cheie: *creativitate, stimularea creativității, școlari mici, educație, curriculum, clase primare, abordare inter-disciplinară, abordare intra-disciplinară, integrarea conținuturilor.*

STIMULATING CREATIVITY IN YOUNG SCHOOL CHILDREN

In the context of modern education, the stimulation of creativity is a very important pedagogical aspect in situations where a harmonious development of children and the formation of the future adult in society are required. Current approaches in education aim at developing skills and training creative skills based on an integrated approach; these approaches can be studied from an inter- and intra-disciplinary perspective at the level of the primary school curriculum. Creativity can be taught, and its stimulation at a young school age is elementary. By using appropriate methods to stimulate creativity, not only in the educational process in different fields, but also in extracurricular activities, we can offer primary school children the necessary support for developing their ability to filter the information they receive from teachers. The approach to fostering creativity in young school children promotes cognitive change through a shift from single-plan to multi-plan, while training skills, creative capacities, such as dialogue, problem-solving, expressing ideas and supporting a personal point of view.

Keywords: *creativity, stimulating creativity, young school children, education, curriculum, primary classes, inter-disciplinary approach, intra-disciplinary approach, integration of contents.*

Introducere

Creativitatea implică capacitatea de a descoperi idei noi și originale, conexiuni și soluții la probleme. Face parte din impulsul nostru uman, promovând reziliența, inspirând bucurie și oferind oportunități de progres continuu. Fie că este vorba de pictarea unui tablou sau de începerea unei afaceri inovatoare, actele creative sunt minunate și inspiraționale. Dar ideile nu trebuie să fie artistice sau să schimbe lumea pentru a fi considerate creative. Viața cotidiană necesită ingeniozitate zilnică și soluții inovatoare. În acest sens, fiecare dintre noi dispune de un potențial creativ care poate fi dezvoltat și stimulat.

Conceptul *creativității* este larg răspândit în zilele noastre, însă fenomenul este destul de amplu și necesită abordări multiple. Creativitatea reprezintă capacitatea de a genera noi idei, soluții și posibilități. Pe de o parte, oamenii creativi au adesea cunoștințe diverse despre un anumit subiect, îl modelează o perioadă îndelungată, caută soluții, sfaturi, ajutorul altor experți în domeniu și pe de altă parte, își asumă riscuri. De cele mai multe ori, creativitatea este asociată cu arta și întruchipează o formă vitală a inteligenței prin intermediul căruia îi determină pe oameni să descopere ceva nou. Creativitatea poate fi regăsită în fiecare domeniu, de la modul în care poți decora o locuință, până la modul de înțelegere al funcționării unei celule. Dar pe parcursul lucrării, termenul de *creativitate* va fi abordat preponderent, atât din perspectivă educațională, cât și inter- și intra-disciplinară, în rândul școlarii de vârstă mică, mai exact, la elevii claselor primare.

În prezentul articol vom aborda unele repere dintr-o perspectivă integrată, prin intermediul stimulării creativității elevilor din clasele primare. Din acest motiv, întrebările privind activitățile care vizează stimularea creativității sunt studiate activ de către numeroși filozofi, psihologi, profesori și cercetători.

Referitor la evoluția conceptului de creativitate, renumiți pedagogi și psihologi au oferit mai multe definiții ale *creativității* [15, pp. 92-96], probabil o definiție este cea recent adaptată din cele trei criterii pe care le folosește Oficiul de Brevete din S.U.A. pentru a decide dacă o invenție poate primi protecție prin brevet [18, pp. 48-65]. Primul criteriu este reprezentat de *originalitate*, iar ideea ar trebui să fie unică. Al doilea criteriu este *utilitatea*, prin intermediul căreia, ideea să funcționeze și să fie valoroasă, în același timp. Al treilea și ultimul criteriu este *surpriza*, în care ideea ar trebui să surprindă. Prin urmare, cele trei criterii ar trebui să aibă un T-0, mai exact, să poată fi adus în discuție o idee lipsită de originalitate, utilitate ori surpriză. Iar ulterior, să presupunem faptul că dacă o idee are T-0 pe oricare dintre criterii, atunci ar trebui să aibă și zero creativitate. Spre exemplu, cineva care reinventează roata, cu siguranță produce o idee utilă, dar acea idee nu are originalitate și nici creativitate, implicit. Într-un mod similar, cineva care a inventat o parașută realizată în întregime din beton armat, ar fi original cu siguranță, dar nu ar avea nicio utilitate concretă [*Ibidem*].

Cercetările privind creativitatea sunt multiple și reprezintă un subiect de mare interes pentru societatea actuală. Psihologul, Laura Berk este de părere că termenul de creativitate reprezintă abilitatea de a produce ceva care este original, ceva la care ceilalți nu s-au gândit și care este potrivit și util. Autorul american Scott Adams crede faptul că prin intermediul creativității îți permiți să faci greșeli, pe când arta sugerează pe care mai exact, le poți păstra. În viziunea lui Leo Burnett, creativitatea este similară curiozității în toate aspectele vieții și consideră ca este secretul persoanelor cu adevărat creative. Erich Seligmann Fromm, un renumit psiholog social german, psihanalist, sociolog, filosof umanist și socialist democrat a scos în evidență faptul că la nivelul creativității absolute este necesar curajul de a renunța întru totul la certitudini [20].

Date fiind exemplificările de mai sus, considerăm că fenomenul creativității este răspândit în întreaga lume și reprezintă un subiect uimitor care necesită o abordare mult mai profundă. Concomitent cu stimularea creativității, apar achiziții deosebite atât la nivelul capacității de rezolvare a problemelor, cât și în dezvoltarea diverselor activități euristice. Creativitatea nu apare pur și simplu, ea poate fi educabilă și se poate stimula abordând-o din perspectivă inter- și intra-disciplinară de la o vârstă școlară cât mai mică.

Abordarea creativității din perspectivă inter- și intra-disciplinară: delimitări conceptuale

Relevanța subiectului actual poate fi pusă în evidență prin faptul că succesul progresului educației moderne constă în stimularea creativității la școlarii de vârstă mică, mai exact, elevii din clasele primare. Mai jos, vom aborda conceptul de *creativitate* și *perspectivele inter-disciplinare și intra-disciplinare* ca niște criterii teoretice definitorii pentru creativitate și dezvoltarea unei personalități autonome.

Lexemul *creativitate* provine din latinescul *creare*, adică capacitatea de a aduce noi schimbări. Acest concept este folosit în mai multe domenii, cum ar fi arta, filozofia, sociologia, psihologia, știința cognitivă etc. Acest fenomen de creativitate începe cu inspirația și influențează personalitatea fiecărei persoane [3].

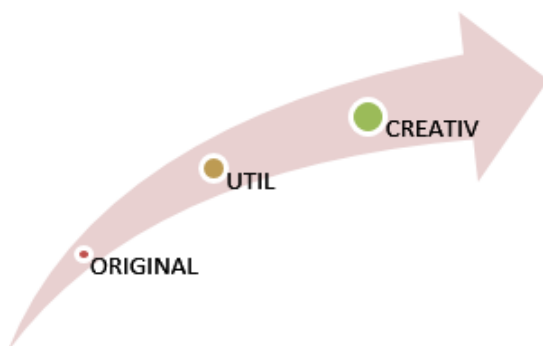
În literatura de specialitate, criticii conceptualizării creativității au abordat-o ca fiind originală și au observat că „creativitatea a fost evaluată pur și simplu ca o ciudățenie sau ceva bizar răspunsului în raport cu media populației sau ca producție de cuvinte pe minut etc.” [2, p. 409]. Prin urmare, produsele creative nu ar trebui să fie doar *originale*, ci și *utile*. În consecință, o definiție mai exactă a creativității poate fi aceea a „producerii unei idei sau a unui produs care este atât nou, cât și util” [19, p. 611]. O abordare teoretică pentru a depăși multiplicitatea semnificațiilor care stau la baza conceptului este de a defini creativitatea ca o componentă complexă, mai degrabă decât ca un singur fenomen. În consecință, *creativitatea* poate fi utilizată pentru a se referi la *persoane, procese, produse și medii* deopotrivă.

Adesea, creativitatea este definită pur și simplu în termeni de *originalitate și utilitate*, deși acesta este doar un aspect al creativității. Astfel, comportamentele și lucrările creative sunt originale, dar nu toate comportamentele și lucrările originale sunt considerate creative.

Fig. 1. Componentele creativului.

Fig. 2. De la original, la util și creativ.

În timp ce creativitatea este promovată din ce în ce mai mult în discursul educațional, economic, social și cultural ca o abilitate a secolului al XXI-lea, există încă mult loc pentru progres în practicile reale în aceste diferite domenii în care conformismul și standardizarea rămân importante în mod tradițional. Pe baza progreselor epistemologice din domeniul studiilor inter-, intra- și transdisciplinare, creativitatea este privită ca un subiect complex de studiu în mai multe discipline. Pentru a completa această abordare, munca *inter-disciplinară* și *intra-disciplinară* este ea însăși concepută ca un *proces cre-*

ativ care acționează între și dincolo de granițele disciplinare. Interfața dintre inter- și intra-disciplinaritate și *creativitate* este considerată din punctul de vedere al caracteristicilor și aptitudinilor specifice împărtășite de persoanele care implementează activități inter- și intra-disciplinare creative.

Abordarea inter-disciplinară se referă la aplicarea metodelor, cunoștințelor și modurilor de gândire din diferite discipline la întrebări sau sarcini comune, astfel încât fiecare disciplină câștigă mai mult decât ar fi de sine stătătoare [9]. Inter-disciplinaritatea sintetizează diverse discipline prin interacțiune și colaborare intensă, unde rezultatul final ar fi $1 + 1 > 2$ [6], [7]. Inter-disciplinaritatea nu este un concept nou în educație. Depășește granițele unei discipline academice sau ale unui subiect de cunoștințe și combină cel puțin două sau mai multe materii într-o activitate sau proiect. În timp ce fac brainstorming și caută idei și activități utile pentru școlarii de vârstă mică, cadrele didactice se confruntă cu mai multe principii, procese și probleme metodologice și pedagogice. Gândul lor principal este de a transmite informații elevilor din clasele primare prin experiențe de învățare orientate, semnificative, recreative și motivaționale. Ei doresc și se străduiesc să programeze, să organizeze și să implementeze activități pentru a promova cunoștințele, percepția, gândirea și comportamentele copiilor, în timp ce, de obicei, încearcă să urmeze un curriculum bazat pe standarde în cadrul școlii. Urmărirea și implementarea curriculum-ului în mediile educaționale este o chestiune de responsabilitate a cadrului didactic și aceasta este o temă majoră în educație [4]. Responsabilitatea înseamnă că profesorii ar trebui să predea, să implementeze și să urmeze programa, iar elevii ar trebui să învețe ceea ce descrie curriculumul. Standardele din curriculum este ca o formulă matematică, o rețetă a unui medic sau un ghid pentru ca copiii să obțină rezultatele potrivite. Cu toate acestea, așa cum a menționat Drake (2012), standardele ar trebui în mod ideal să îmbunătățească învățarea elevului și nu numai să o măsoare. În prezent, în multe țări din lume, organizarea conținutului studiilor în învățământul primar, la fiecare materie de cunoaștere, este abordată prin standarde [8, p.60].

Această abordare se referă la integrarea contribuțiilor mai multor discipline la o problemă sau problemă prin aducerea părților interdependente ale cunoștințelor în relații armonioase prin strategii, precum relaționarea între parte și întreg sau particularul și generalul. Prin urmare, abordările interdisciplinare abordează complexul holistic al interrelațiilor. Spre exemplu, psihologia mediului poate fi considerată un domeniu interdisciplinar, deoarece atrage cunoștințe din mai multe alte domenii, cum ar fi arhitectura, psihologia, știința mediului etc., cu scopul de a încuraja gândirea combinată și partajarea metodelor către soluții care depășesc granițele tradiționale dintre ele [10].

Parjanen și Hyypiä (2019) văd metodele inter-disciplinare ca o cerință pentru a susține creativitatea colectivă, Runco (2017) explică că inter-disciplinaritatea este relevantă pentru „unde mergem” (p. 308), iar Edmondson și Harvey (2018) consideră inter-disciplinaritatea „o strategie populară pentru inovare” (p. 347). Lite-

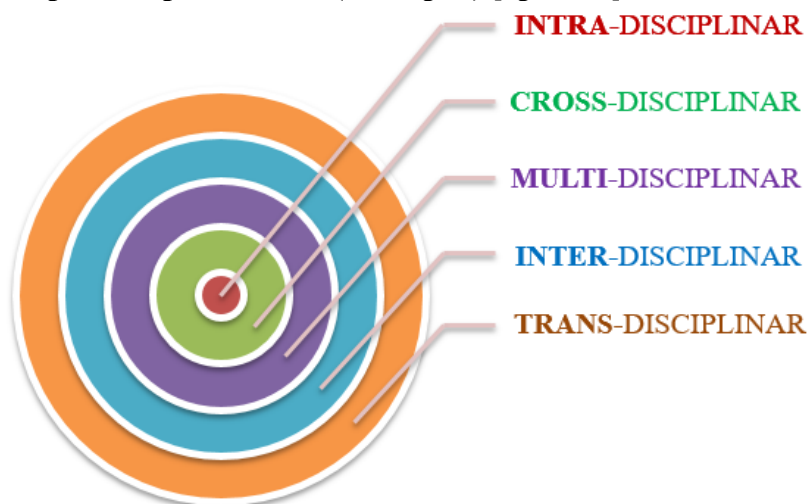
ratura contemporană tinde să definească creativitatea ca fiind producția de idei originale și eficiente care sunt legate de anumite produse, servicii, procese, proceduri și implicarea unor probleme deschise [apud 13]. O abordare inter-disciplinară conectează cunoștințele și abilitățile interdependente din mai mult de un domeniu pentru a examina o temă centrală, o problemă sau o experiență. Aceasta reprezintă o abordare holistică care accentuează conexiunile, cum ar fi: folosind dezvoltarea durabilă ca temă, școlarii urmăresc rezultatele învățării din științe și arte pentru a înțelege mai bine problematica.

Cercetarea asupra inter-disciplinarității poate oferi multe beneficii atât cercetătorilor, cât și societății. Poate produce perspective și soluții noi care nu sunt realizabile într-o singură disciplină, îmbunătățind în același timp calitatea și relevanța cercetării prin combinarea diferitelor perspective și dovezi. În plus, cercetarea inter-disciplinară încurajează transferul și aplicarea cunoștințelor în diferite domenii și sectoare, permițând responsabilitatea socială și de mediu. În plus, cultivă o cultură a curiozității, deschiderii și învățării în rândul cercetătorilor și al părților interesate.

Într-o ordine similară, o **abordare intra-disciplinară** poate fi definită ca o muncă întreprinsă în cadrul aceleiași discipline. Acest tip de abordare se realizează în cadrul aceluiași domeniu. O abordare intra-disciplinară implică o aranjare a cunoștințelor și abilităților într-un singur domeniu. Această abordare respectă modul subiectului de a cunoaște structuri conceptuale distincte și metode de anchetă. Are ca scop integrarea cunoștințelor și abilităților subiectului într-un tot coerent. De asemenea, o parte a acestei abordări este integrarea pe verticală, în care cunoștințele și abilitățile dintr-un domeniu sunt conectate de la clasă la clasă (profesorii trebuie să fie conștienți de scopul și succesiunea domeniului lor de la grădiniță până la liceu). Spre exemplu, integrarea ascultării, vorbirii, cititului, scrisului, vizionării și reprezentării în studiul limbajului; integrarea ecologiei, fizicii și chimiei în studiul științelor în primii ani de studiu [10].

În funcție de ce anume integrăm (cunoștințe, deprinderi, competențe, valori, atitudini, metodologii de lucru) și cât de mult integrăm, putem distinge câteva niveluri în abordarea integrată a curriculum-ului: monodisciplinaritatea, multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea. Integrarea este, așadar, un proces divers și complex, care merge progresiv de la modelul clasic disciplinar până la disoluția totală a barierelor disciplinare – transdisciplinaritatea. Literatura de specialitate identifică mai multe niveluri ale integrării: cinci niveluri (*intra-disciplinaritate*, *cross-disciplinaritate*, *multi-disciplinaritate*, *inter-disciplinaritate*, *trans-disciplinaritate*). O diagramă adaptată după Sternber (1991) poate fi observată mai jos, care cuprinde nivelurile integrate.

Fig. 3. Diagramă adaptată după Sternber (1991, p. 5) [apud 10].

Abordarea inter- și intra-disciplinară promovează și încurajează creativitatea și reprezintă o metodă nouă cu un potențial în promovarea disciplinelor din ciclul primar. Relația dintre creativitate și colaborarea inter- și intra-disciplinară este o intersecție relativ nouă, care nu are claritate. O înțelegere adecvată a acestei relații este încă sub semnul întrebării și deschisă diverselor interpretări. În plus, ca fenomen complex, abundența abordărilor limitate face dificilă integrarea elementelor lor comune și destul de dificil de investigat.

Abordarea de tip integrat la școlarii de vârstă mică

În predarea și învățarea conținuturilor din învățământul primar, există o tendință tot mai mare de organizare a acestora dintr-o perspectivă integrată. Dacă educația se bazează pe discipline independente preponderent, putem afirma faptul că dacă integrăm conținutul într-un câmp cognitiv care se axează pe inter- și intra-disciplinar, acest lucru va duce la o creștere a rezultatelor școlare. Mulți cercetători consideră că transcenderea granițelor dintre discipline în ciclul primar va conduce către stimularea și dezvoltarea creativității școlarii.

Planul cadru pentru învățământul primar din România este împărțit în șapte *arii de curriculum*, reflectând o intenție clară de a găsi soluții pentru integrarea conținuturilor. Se consideră că ariile curriculare reprezintă grupuri de discipline care împărtășesc obiective educaționale specifice. Mai mult decât atât, există un echilibru dinamic între cele șapte arii curriculare. Relațiile dintre ariile curriculare se modifică în funcție de vârsta elevilor și de specificul ciclului curricular [14].

În această privință, programa de *Comunicare în limba română/Limba și literatura română* (Aria *Limba și comunicare*) este un exemplu de abordare holistică menită să-i facă pe elevii din ciclul primar să înțeleagă bogăția limbii și utilizarea corectă a acesteia în relațiile cu ceilalți. Scopul învățării limbii române ca elev este de a îmbunătăți comunicarea, de a putea înțelege lumea înconjurătoare, de a-ți folosi abilitățile într-un mod cât mai *eficient și creativ* în orice etapă din procesul de învățare.

În cele ce urmează, vom lua în considerare curriculumul limbii române pentru învățământul primar, care este structurat după modelul de comunicare funcțională. Aceasta include atât predarea integrată a conținuturilor, a capacităților, a deprinderilor de receptare și exprimare orală, cât și deprinderile de receptare a mesajelor scrise. Domeniile limbii române, cum ar fi citirea, lectura, gramatica, compunerea, sunt conceptualizate la momentul actual în termeni de capacități și deprinderi, mai exact: receptarea mesajului oral, receptarea mesajului scris, exprimarea orală și cea scrisă.

Caracterul explorativ-investigativ la *Matematică și explorarea mediului/ Matematică/ Științe ale naturii* (Aria *Matematică și Științe ale naturii*) pune în evidență capacitățile și abilitățile vizate de sistemul obiectivelor de referință și totodată, favorizează dezvoltarea contextelor problematice.

Abordarea integrată a matematicii ar putea include o armonizare între domeniul științelor și cel al matematicii și ar ajuta la o comprehensiune mai profundă a conceptelor matematice, întrucât o învățare holistică la o vârstă școlară mică devine mai interesantă și, implicit, mai apropiată de universul lor global de cunoaștere și dezvoltare a unei personalități creatoare [11], [12].

Din perspectiva curriculumului, integrarea presupune organizarea, relaționarea disciplinelor școlare pentru a evita izolarea tradițională. Integrarea se referă și la „procesul și rezultatul procesului prin care elevul interpretează materia care îi este transmisă pornind de la experiența sa de viață și de la cunoștințele pe care deja și le-a însușit”. Mai exact, integrarea înseamnă stabilirea unor relații clare între aptitudinile, abilitățile, cunoștințele, valorile și atitudinile care aparțin unor discipline școlare diferite.

Așadar, nevoia abordării integrate în sistemul de învățământ la clasele primare, deblochează prin stimularea creativității o mulțime de posibilități și cu siguranță ajută la progresul societății prin utilizarea mijloacelor și tehnicilor moderne. O învățare privită dincolo de discipline, de rigurozitatea lor de sine stătătoare poate fi mult mai profitabilă din perspectiva școlarului din zilele noastre [17]. Mai ales, dacă vom stimula concomitent și creativitatea școlarului de vârstă mică, abordând din perspectivă inter- și intra-disciplinar la clasele primare.

Metode moderne pentru stimularea creativității la școlarii de vârstă mică

Literatura de specialitate subliniază că principiile în abordarea și stimularea creativității sunt reprezentate de necesitatea elevilor să participe direct la activități și să fie instruiți efectiv în activități care implică abilități creative. Antrenarea lor creativă se realizează în primul rând în situații problematice, în cursul unor activități independente pentru rezolvarea mai multor probleme care implică parametri noi, iar pentru descifrarea lor procesele individuale necesită mult efort.

Celebrul om de cultură, Mircea Malița a scris: „nicicând omenirea nu a ajuns să prețuiască inteligența și creativitatea ca în ultimele cinci decenii”, precizând că „aurul negru” și noua valoare „aurul cenușiu” sunt

active naționale. Această bogăție este înțeleasă ca o simbioză dintre *intelență* și *creativitate*, care poartă numele de *aur cenușiu*. Acest „aur” constă din abilitățile creative ale oamenilor, care se poate răspândi în țările civilizate, la nivelul vieții economice și sociale [1].

Dintre metodele moderne specifice învățării active și creative pe care le-am studiat sunt: *brainstorming-ul*, *ciorchinele*, *cubul*, *diagrama Wenn*, *metoda cadranelor*, învățarea prin descoperire.

Tabel 1. Metode moderne care stimulează creativitatea școlarului de vârstă mică.

Metode moderne	Unele concepte de bază
BRAINSTORMING-UL	- una dintre cele mai răspândite metode în stimularea creativității; - etimologic, „brainstorming” provine din Limba engleză, din cuvintele „brain” (creier) și „storm” (furtună), plus desinența „-ing” specifică limbii engleze, ceea ce înseamnă „furtună în creier”, efervescență, aflux de idei; - la ora actuală este cea mai răspândită metodă de stimulare a creativității în condițiile activității de grup; - mănuită cu profesionalism, flexibilitate și inspirație, brainstorming-ul este o metodă accesibilă de învățare și stimulare a creativității.
CIORCHINELE	- tehnică de predare-învățare care-i încurajează pe elevi să gândească liber, deschis și creator; - o modalitate de a construi asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor date; - o tehnică de căutare a căilor de acces spre propriile cunoștințe și convingeri, evidențiind modul propriu de a înțelege o anumită temă, un anumit conținut.
CUBUL	- tehnică prin care se evidențiază activitățile și operațiile de gândire implicate în învățarea unui conținut; sarcinile de pe fețele cubului sunt invariabile din perspectivă acțională: descrie, compară, explică (asociază), argumentează, analizează, aplică.
DIAGRAMA WENN	- rolul de a reprezenta sistematic, într-un mod cât mai creativ, asemănările și deosebiri evidente între două operații matematice, între două figuri geometrice etc. - metoda este potrivită la lecțiile de consolidare; - activitatea poate fi organizată în grup, perechi sau chiar frontal.
METODA CADRANELOR	- urmărește implicarea elevilor în realizarea unei înțelegeri cât mai adecvate a unui conținut informațional; - această metodă se poate folosi frontal și individual, în rezolvarea problemelor prin metoda grafică.
ÎNVĂȚAREA PRIN DESCOPERIRE	- încurajată în școlile moderne, apelează la metode active, participative, conducând elevul la dobândirea unei experiențe proprii, ca urmare a contactului nemijlocit cu realitatea, prin efort personal de explorare, cercetare, experimentare. - este importantă, în acest caz, respectarea etapelor cunoscute: - formularea sarcinii, problemei; - efectuarea de reactualizări; - formularea ipotezei de rezolvare; - stabilirea planului mijloacelor; - verificarea, formularea unor generalizări; - evaluarea; -valorificare.

Pornind de la ideea că un învățământ eficient se desfășoară folosind metode participative-actives, minimizăm ponderea activităților care limitează activitățile active și dezvoltă abilitățile școlarului mic de gândire și cercetare creativă. Este nevoie de extinderea utilizării metodelor active moderne pentru a progresa prin dobândirea de noi cunoștințe, munca independentă și capacitatea de a aplica ceea ce a fost învățat în practică. În acest scop, puteți folosi fie exerciții de complexitate crescândă, fie exerciții cu caracter stimulat al creativității prin intermediul metodelor moderne [5, pp. 86-93].

Concluzii

Într-o lume dinamică și complexă, caracterizată printr-o explozie a informațiilor și dezvoltări tehnologice fără precedent, organizarea învățării conform standardelor academice formale clasice devine inadecvată. Învățarea dincolo de disciplinele și rigoarea normelor academice tradiționale poate fi mai benefică în ceea ce privește nevoile școlarelor de astăzi.

Creativitatea reprezintă capacitatea de a gândi o sarcină sau o problemă într-un mod nou sau diferit sau abilitatea de a folosi imaginația pentru a genera idei noi. Creativitatea ne permite să rezolvăm probleme complexe sau să găsim modalități interesante de abordare a sarcinilor printr-o abordare integrată. Dacă stimulăm creativitatea la școlarii de vârstă mică, mai exact, la nivelul claselor primare din perspectivă inter- și intra-disciplinară, aceștia vor privi dintr-o perspectivă unică și vor face conexiuni creative pentru a găsi oportunități.

Considerăm că în școlaritate, un program de stimulare a creativității elevilor poate fi benefic și se poate baza pe asocierea elementelor noi, a cuvintelor, a ideilor. Din acest punct de vedere, conținutul procesului instructiv-educativ din clasele primare, prelucrate și organizate, inter- și intra-disciplinar, pe activități și domenii, favorizează stimularea creativității.

În concluzie, contribuția principală al acestui studiu este analiza câtorva probleme din domeniul emergent al creativității inter- și intra-disciplinare în rândul școlarelor de vârstă mică. Mai mult decât atât, am determinat subiectele integrate în contextul colaborării inter-, intra-disciplinare și al creativității, și anume strategia de stimulare a creativității, definițiile de lucru în sistemul de învățământ al claselor primare.

Referințe:

1. BOTKIN, W. J., ELMENDJRA, M., MALIȚA, M. *Orizontul fără limite al învățării*. București: Editura Politică, 1981.
2. CATTEL, R. B. *Abilities: Their Structure, Growth, and Action*. Editorship of John E. Horrocks: The Ohio State University, 1971, 610 p. ISBN: 0-395-04275-5. Disponibil: <https://gwern.net/doc/iq/1971-cattell-abilities-their-structure-growth-action.pdf>
3. DARBELLAY, F., MOODY, Z., LUBART, T. *Creativity, Design thinking and Interdisciplinarity*. Singapore: Springer, 2017. ISBN 978-981-10-7524-7.
4. DRAKE, S. M. *Creating standards-based integrated curriculum: The common core state standards edition*. Corwin Press, 2012.
5. DUBCIUC, L. *Dezvoltarea creativității la elevi prin utilizarea metodelor activ-participative în cadrul lecțiilor de matematică*. În: *Didactica științelor exacte*, vol. I, 2019, pp. 86-93. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Volumul_I_Didactica_stiin%C8%9Belor_exacte_2019-86-93.pdf
6. KLEIN, J. C. *Interdisciplinarity: History, theory, and practice*. Detroit: Wayne State University Press, 1990.
7. KLEIN, J. T. *A taxonomy of interdisciplinarity*. În *The Oxford handbook of interdisciplinarity*. eds. R. Froedman, J. T. Klein, and C. Mitcham New York, NY: Oxford University Press, 15-30, 2010.
8. KONSTANTINIDOU, E.; PAVLIDOU, E. *INTER-DISCIPLINARY CREATIVE TEACHING Blending Physical Education and Visual Arts pre and primary school curriculum standards through embodied learning experiences as Performing Art activities*. În: *IMAG InSea Magazine* No. 7, pp. 59-65, 2019. DOI: 10.24981/2414-3332-7.2019-10. ISSN: 2414-3332. Disponibil: http://ikee.lib.auth.gr/record/311713/files/imag7_final_elisavetandeva.pdf
9. LINDAUER, M. S. *Interdisciplinarity, the psychology of art, and creativity: an introduction*. *Creat. Res. J.* 11, 1-10, 1998. DOI: 10.1207/s15326934crj1101_1.

10. MANOLAKELLI, A. *Inter, Multi, Cross, Trans, & Intra-disciplinary: What is the difference and why is it important?* În: *ArchPsych*. Disponibil: <https://www.archpsych.co.uk/post/disciplinarity-definitions>
11. *Metodologie privind aplicarea planurilor cadru de învățământ pentru învățământul primar din România*, cf. Ordin 3371/2013. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/gm2dqobsgy/metodologie-privind-aplicarea-planurilor-cadru-de-invatamant-pentru-invatamantul-primar-ordin-3371-2013?dp=gy2dcnzwh2tk>
12. MITITELU, G. C. *Abordarea de tip integrat – dimensiune a învățării*. În: *Revistă online de tip educațional „Flux Botoșani”*, 2018. Disponibil: <http://www.fluxbotosani.ro/2018/07/abordarea-de-tip-integrat-dimensiune.html>
13. MOIRANO, R.; SÁNCHEZ, M. A.; ŠTĚPÁNEK, L. *Creative interdisciplinary collaboration: A systematic literature review*. În: *Thinking Skills and Creativity*, volume 35, 2020. DOI: 10.1016/j.tsc.2019.100626
14. *Planul cadru de învățământ pentru învățământul primar din România*, cf. Ordin 3371/2013. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/gm2dqobsgy/planul-cadru-de-invatamant-pentru-invatamantul-primar-ordin-3371-2013?dp=gy2dcnzwh4ts>
15. PLUCKER, J. A.; BEGHETTO, R. A.; DOW, G. T. *Why Isn't Creativity More Important to Educational Psychologists? Potentials, Pitfalls, and Future Directions in Creativity Research*. (on-line) În: *Educational Psychologist*, 39(2), 2004, p. 90. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/233298152_Why_Isn't_Creativity_More_Important_to_Educational_Psychologists_Potentials_Pitfalls_and_Future_Directions_in_Creativity_Research
16. RUNCO, M. A.; JAEGER, G. J. *The standard definition of creativity*. În: *Creativity Research Journal*, 24(1), 2012, pp. 92-96. DOI: 10.1080/10400419.2012.650092
17. RUSU, C. *Abordarea de tip integrat – dimensiune a învățării în ciclul primar*. În: *Simpozionul Tradiție și inovație în educație*, vol. I, Chișinău, 2019, pp. 151-155. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/UST_Conf_Ped_v1_Traditie_si_inov_in_edu_2019_pp151-155.pdf
18. SIMONTON, D. K. *Creativity, problem solving, and solution set sightedness: Radically reformulating BVSR*. În: *The Journal of Creative Behaviour*, 46(1), 2012, pp. 48-65. DOI: 10.1002/jocb.004
19. STERNBERG, R. J.; O'HARA, L. A. *Intelligence and creativity*. În: R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence*, New York: Cambridge University Press, 2000, pp. 611-630. DOI: 10.1017/CBO9780511807947.028
20. Virtual Lab School, *Family Child Care Creative Expression*. În: *USDA Grant 2020-48711-32407*, 2023. Disponibil: <https://www.virtuallabschool.org/fcc/creative-expression/lesson-1>

Notă: Lucrarea a fost efectuată în cadrul programului de doctorat.

Date despre autori:

Ramona-Elena ROTARU, doctorand, Școala Doctorală de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-2068-7973

E-mail: ramonaelenarotaru@gmail.com

Vladimir GUTU, profesor universitar, doctor habilitat în pedagogie, decan al Facultății de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0001-5357-4217

E-mail: vladimirgutu@yahoo.com

Prezentat la 01.12.2023